

מימון ובנקאות

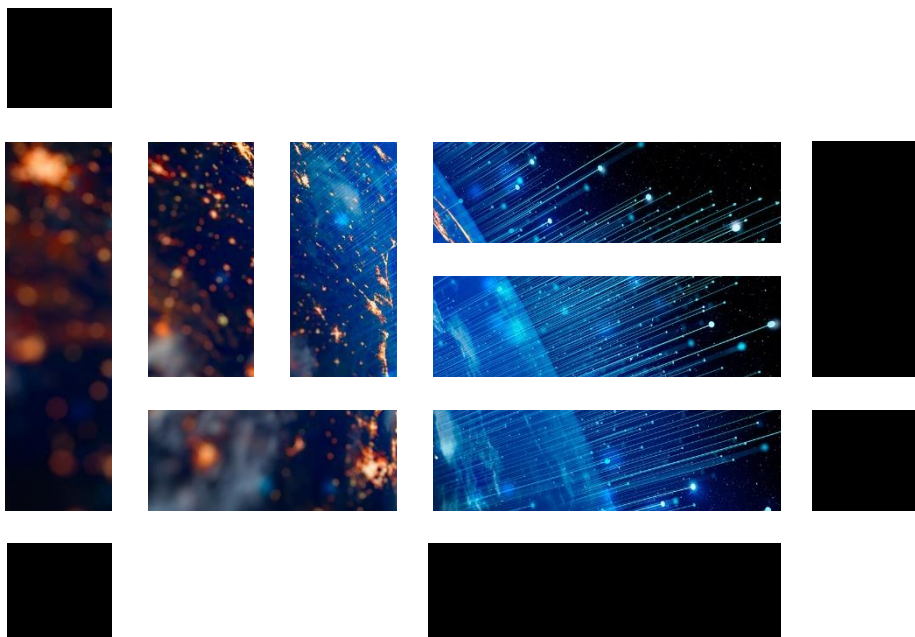
עדכוני חקיקה רגולציה ופסיקה

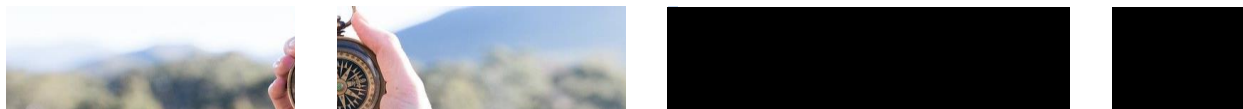
משרד גורניצקי | ספטמבר 2021

חברות וחברים יקרים,

אנו שמחים להציג בפניכם את הניוזלטר המשפטי בתחום המימון והבנקאות עבור חודש **ספטמבר 2021**. העדכון כולל סקירה תמציתית של החקיקה, הרגולציה והפסיקה המרכזיים לחודש זה בתחום המימון והבנקאות.

**עו"ד אלי אליה, ראש תחום בנקאות ומימון
וצוות הניוזלטר המשפטי***

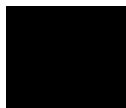

עדכוני חקיקה

1. פורסמה טיוטת צו לצמצום השימוש במזומן (תיקון התוספת הראשונה לחוק), התשפ"ב-2021 (מיום: 12.09.2021)

במטרה להילחם בכלכלה השחורה בישראל חוקק החוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ח-2018, לפיו רשאי שר האוצר בהסכמת שר המשפטים ונגיד בנק ישראל לקבוע הגבלות על תשלום במזומן. בצו זה מוצע להפחית את הסכומים המותרים לשימוש במזומן באופן הבא: (1) הפחתת הסכום המותר לתשלום במזומן לעוסק במסגרת עסקו, מתן תשלום במזומן לעוסק על ידי אדם שאינו עוסק וכן מתן או קבלה של תשלום שכר עבודה, תרומה או הלוואה **מ-11,000 ש"ח ל-6,000 ש"ח**; (2) הפחתת הסכום המותר לתשלום במזומן לידי אדם שאינו עוסק בעבור עסקה, או מתן תשלום במזומן על ידי אדם שאינו עוסק לאדם שאינו עוסק, או מתן או קבלת תשלום במזומן **כמתנה מ-50,000 ש"ח ל-15,000 ש"ח**, למעט לעניין סכום שמשלם אדם שאינו עוסק בעד רכישת כלי רכב, שיוותר 50,000 ש"ח.

עדכוני רגולציה

1. הפיקוח על הבנקים: יש לגבות רק עמלה תפעולית אחת בעת פירעון מוקדם של משכנתא, גם אם זו מורכבת ממספר מסלולים (מיום: 13.09.2021)

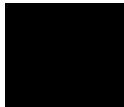
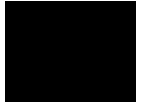
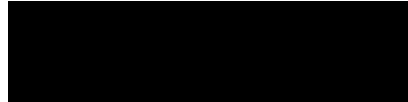
יכולתו של מי שקיבל הלוואת משכנתא מתאגיד בנקאי לפרוע את ההלוואה לפני המועד שהוסכם בין הצדדים קבועה בפקודת הבנקאות, 1941. במקרה זה, תאגיד בנקאי רשאי להתנות פירעון מוקדם של הלוואה לדיור בתשלום עמלות שונות ביניהן 'עמלה תפעולית' מכוח צו הבנקאות (פירעון מוקדם של הלוואה לדיור), התשס"ב – 2002.

נושא גביית עמלה תפעולית בגין פירעון מוקדם של הלוואה לדיור, נדון בת"צ 11593-10-13 **מימון ואח' נ' בנק לאומי למשכנתאות בע"מ**. במסגרת הדיון בבקשת אישור התובענה הייצוגית הוגשה עמדת הפיקוח על הבנקים, נשוא עדכון זה, לפיה במקרה שבו לקוח מבקש לבצע פירעון מוקדם של הלוואה לדיור, גם אם סכום הלוואה מורכב ממספר מסלולי שערון, רשאי הבנק לגבות בגין פעולת הפירעון המוקדם עמלה תפעולית אחת בלבד. כמו כן, נושא השבת עמלה תפעולית ככל שנגבתה ביתר מהלקוחות, ייבחן על ידי הפיקוח על הבנקים ובמקביל להחלטות שיתקבלו בסוגיה זו בתיק הנדון.

2.

הושקה מערכת חדשה המאפשרת ללקוחות המערכת הבנקאית לעבור מבנק לבנק באופן מקוון (מיום 19.09.2021)

במסגרת הצעדים להגברת התחרות במערכת הפיננסית ופישוט תהליך המעבר בין הבנקים, הושקה ביום 22 בספטמבר מערכת "מעבר בקליק". מערכת זו, מאפשרת ללקוחות המערכת הבנקאית לעבור מבנק לבנק באופן מקוון, נוח, מאובטח וללא עלות ובתוך 7 ימי עסקים. כמו כן, לאחר העברת הפעילות וסגירה אוטומטית של החשבון הקודם, החיובים והזיכויים יעברו אוטומטית לחשבון החדש במסגרת שירות "עקוב אחרי".

עדכוני פסיקה

מחוזי

1.

חדל"ת 21-08-54982 לוי נ' ממונה על חדלות פירעון – מחוז תל אביב ואח' (בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, כבוד השופט חגי ברנר, ניתן ביום: 5 ספטמבר 2021)

השורה התחתונה:

מטרת תיקון מס' 4 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי היא יצירת מתווה להתמודדות עם חייבים שבשל מגפת הקורונה נקלעו למשברים כלכליים ומבקשים כעת לפנות להליכי הסדר חוב. עיכוב הליכים בתאגיד בהתאם לתיקון מס' 4 מותנה במספר דרישות הקבועות בחוק ומקום שאלו לא מתקיימות (כמו למשל: היעדר קשר סיבתי בין התפרצות מגפת הקורונה למצב אליו נקלעו החייבים) לא יינתן לחייב עיכוב הליכים על פי הוראות תיקון זה.

פסק הדין בקצרה:

- בשל קשיים שונים, אליהם נקלע מר לוי יצחק וכן חמש חברות המצויות בשליטתו ובניהולו העוסקות בתחום קבלנות הבנייה ("המבקשים"), לרבות בעקבות התפרצות מגפת הקורונה, הוגשה בקשה לעיכוב הליכים וכינוס אסיפות נושים מכוח הוראות תיקון מס' 4 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018 (תיקון מס' 4 – הוראת שעה – נגיף הקורונה החדש), התשפ"א-2021 ("תיקון מס' 4"). במסגרת הבקשה עתרו המבקשים למספר סעדים: עיכוב הליכים נגד המבקשים מכוח סעיף 319ז(א) לחוק; מתן צווי איסור דיספוזיציה זמניים לכל נכסיו של בעל השליטה; קיום משא ומתן עם הנושים לצורך גיבוש מתווה הסדר ומינוי מנהל הסדר בהתאם להוראות סעיף 326 לחוק.

• בית המשפט דחה את הבקשה ממספר טעמים:

○ **ראשית**, מטרת תיקון מס' 4 והוראת השעה מכוחו היא יצירת מתווה להתמודדות עם עלייה בהיקף החייבים שיבקשו לפנות להליכים של הסדר חוב בעקבות התפרצות הקורונה והתאמת ההליכים למאפיינים המיוחדים של חייבים אלה. ההנחה היא כי במקרים רבים הקשיים הכלכליים אינם נובעים מניהול לקוי או תכנית עסקית פגומה, אלא מנסיבות חיצוניות יוצאות דופן הנובעות מהתפרצות המגפה. לפיכך, עם שוך המגפה, צפויים חייבים אלו לשוב לאיתנם. המסלול הייעודי מאפשר עיכוב הליכים לצורך גיבוש ואישור הסדר החוב, בלא שהחייב נדרש לשאת במחיר הכרוך בצו פתיחת הליכים ובהשלכות הכבדות הנובעות מהליך חדלות פירעון סטנדרטי. זאת, על אף המחלוקת בפסיקה האם ניתן להורות על עיכוב הליכים נגד החייב אשר פנה בבקשה לניהול הליך מכוח חלק י' לחוק ("הסדר חוב שלא במסגרת צו פתיחת הליכים").

במקרה דנן, מתווה ההסדר שהוצע לא היה ברור דיו ולא הצדיק עיכוב הליכים נגד המבקשים תוך פגיעה בזכויות הנושים לפעול לגביית חובותיהם. בנוסף, לא הוצגה תכנית עסקית לגבי כל נכס ונכס כנדרש. כמו כן, המבקשים טעו בבקשתם בכך שמנו נושים בעלי הערות אזהרה בתוך רשימת הנושים הרגילים כיוון שנושה בעל חוב כספי שנרשמה לטובתו הערת אזהרה על נכס של מי מהמבקשים, נחשב כנושה מובטח באותו נכס (ע"א 3042/19 ורדי נגד רייכמן, פס' 23 (נבו 29.12.2020)).

יתרה מכך, המבקשים עצמם הבהירו כי הקריסה הכלכלית נבעה בעיקרה מאירועים שקדמו להתפרצות הקורונה ולא בשל המגפה. על כן, **לא הוכח קיומו של קשר סיבתי בין התפרצות המגפה והשלכותיה לבין מצבם של המבקשים.**

○ **שנית**, בית המשפט קבע כי הבקשה לא עומדת בדרישות המינימליות הקבועות בחוק. כך למשל, הבקשה הוגשה במשותף, במסגרת הליך משפטי אחד, עבור כלל המבקשים (הלא הם החייבים). ליקוי זה לא תוקן על אף הוראת בית המשפט לעשות כן. ההתייחסות אל כלל המבקשים כמקשה אחת פסולה הן בפן הפרוצדוראלי משום שהדין אינו מאפשר פתיחת תיק חדלות פירעון נגד יותר מחייב אחד, והן בפן המהותי משום שנקודת המוצא היא כי כל אחד מנושי המבקשים זכאי להיפרע מאותו מבקש בלבד. בנסיבות של חדלות פירעון, מיועדים נכסיו של כל אחד מהמבקשים לשמש לפירעון חובותיהם של נושי אותו מבקש בלבד. האחדות מצבת הנשייה ומצבת הנכסים תביא לקיפוח נושיו של אותו מבקש שיחס נכסיו וחובותיו משופר לעומת יחס הנכסים והחובות הממוצע של כל המבקשים יחד כקבוצה.

2. ת"א 49355-07-21 פיקה תשתיות עבודה ופיתוח בע"מ נ' סי. פי. אם. נהול בנייה בע"מ ואח' (בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, כבוד השופט גרשון גונטובניק, ניתן ביום: 20 אוגוסט 2021)

השורה התחתונה:

מושכלת יסוד היא שערבות בנקאית אוטונומית איננה תלויה בעסקת היסוד, ובתי המשפט בדרך כלל יימנעו מלהתערב במימושה, אלא אם כן מדובר בתרמית, או בנסיבות מיוחדות, כמו שרירותיות בדרישת הפירעון, חוסר תום לב קיצוני ובלוט, שיקולים זרים, הפעלת לחץ או נקמנות. לא די בציון בכתב הערבות כי הערבות "מגיעה או עשויה להגיע" על מנת לקבוע כי היא קשורה לעסקת היסוד ולכן איננה ערבות אוטונומית אלא יש לכתוב במפורש כי מדובר בערבות שאיננה אוטונומית.

פסק הדין בקצרה:

- חברת פיקה, העוסקת בקבלנות ביצוע לעבודות בנייה זכתה במכרז של חברת CPM חברה המספקת שירותי ניהול פרויקטים למשרד הבינוי והשיכון. לטענת CPM פיקה התעכבה בביצוע העבודות, ולאחר מספר מחאות ושימועים, היא החליטה לבטל את החוזה ולחלט את ערבות המקדמה שפיקה נתנה לה. בתגובה, פיקה עתרה למתן צווי מניעה בטרם הגשת תביעה נגד המשיבה ומשרד השיכון וכן עתרה למנוע מ-CPM מלממש את ערבות המקדמה.
- בית המשפט קבע כי פיקה לא עמדה בנטל המוטל עליה לבסס כי סיכויי התביעה גבוהים במידה המצדיקה מתן צו מניעה זמני.
- באשר לבקשה למניעת חילוט ערבות המקדמה, לטענת חברת פיקה כפי שעלו בסיכומיה לראשונה, ערבות המקדמה איננה ערבות אוטונומית, וכראיה הצביעה על כך שבכתיב ההארכה שונה נוסח כתב הערבות ונכתב שהערבות היא בסכום "המגיע או עשוי להגיע לכם מאת: פיקה תשתית – עבודות פיתוח בע"מ". מכאן למדה פיקה שהערבות מותנית בעסקת היסוד.
- בית המשפט קבע כי דין הבקשה להידחות. בית המשפט חזר על העיקרון הידוע כי **ערבות בנקאית אוטונומית איננה תלויה בעסקת היסוד**, ובתי המשפט בדרך כלל **יימנעו מלהתערב** במימושה, אלא אם כן מדובר בתרמית, או בנסיבות מיוחדות, כמו שרירותיות בדרישת הפירעון, חוסר תום לב קיצוני ובולט, שיקולים זרים, הפעלת לחץ או נקמנות ולכן הנטל המוטל על המבקש לעכב חילוט ערבות אוטונומית **כבד מאוד**. במקרה שלנו, על פי נוסח כתב הערבות, CPM אינה נדרשת לנמק את דרישתה לחילוט הערבות. בית המשפט קבע כי מנוסח כתב הערבות עולה מפרושות כי מדובר בערבות בנקאית אוטונומית וכי טענות הגנה בנוגע לעסקת היסוד אינן יכולות למנוע את החילוט.
- יתרה מכך, בית המשפט מצא לדחות את טענת פיקה ממספר טעמים נוספים. **ראשית**, פיקה טענה טיעון זה לראשונה רק בסיכומיה, ולפיכך יש לדחותה בהיותה שינוי חזית. **שנית**, וכאן אולי יש חידוש חשוב שיכול ללמד על תיקונים אחרים שנעשים לכתב הערבות, שינוי כה מהותי בערבות חייב להיכתב במפורש, ולא זו בלבד שהוא לא נכתב במפורש בשני כתיבי ההארכה, אלא שבשניהם אף צוין במפורש כי יתר תנאי הערבות יישארו ללא שינוי, מלבד מועד פקיעת הערבות. **שלישית**, יש להשתיק את המבקשת מלטעון את הטענה בהיותה חסרת תום לב. המבקשת ידעה כי תנאי לזכייתה במכרז הוא במתן ערבות בנקאית אוטונומית.

